

Odborný lesní hospodář a jeho význam pro vlastníky lesů

Vlastnictví lesa a hospodaření v něm přináší pro vlastníky mnoho povinností, úkolů a otázek. Vlastník lesa není ve většině případů odborně kvalifikovaný a pro správné nakládání se svým majetkem využívá služeb odborníků.

Základní povinnosti vlastníků a uživatelů lesů stanovuje zákon 289/95Sb o lesích. Podle tohoto zákona musí mimo jiné každý vlastník lesa hospodařit ve spolupráci s odborným lesním hospodářem (OLH). Přesnou definici OLH současný zákon neuvádí, ale můžeme ji odvodit ze základních požadavků a úkolů odborného hospodáře.

Odborným lesním hospodářem je osoba, která splňuje kvalifikační požadavky dle lesního zákona a spolupracuje s vlastníkem lesa při hospodaření v něm. Poskytuje vlastníkově odborné informace a rady, dbá dodržování platných zákonů, nařízení a ochrany přírody.

Problematikou odborného lesního hospodáře a licencemi se zabývá zákon 289/95Sb o lesích, (v platném znění) v § 37 a 42 až 45

Každá forma i velikost majetku má svého odborného hospodáře.

U lesů v majetku státu zajišťuje výkon OLH podnik Lesy České republiky s.p. osobou svých lesních správců. (Stejně tak i u lesů vojenských)

Nestátní vlastníci s výměrou lesního majetku **nad 50 ha** musí mít svého hospodáře zajištěného smluvně, nebo v zaměstnaneckém poměru.

Vlastníci s výměrou majetku **menší než 50 ha** mohou využít služeb „státem stanoveného“ odborného hospodáře, jehož základní činnost je pro vlastníky zdarma, nebo si mohou stejně jako větší vlastníci zajistit svého hospodáře smluvně. V tomto případě však jeho služby musí platit sám vlastník na základě vzájemné dohody.

Vlastníci lesa, kteří mají vzdělání a praxi splňující podmínky pro udělení licence OLH si mohou ve svých lesích vykonávat funkci OLH sami bez licence.

Licence OLH

Činnost odborného lesního hospodáře může vykonávat fyzická nebo právnická osoba na základě licence udělené orgánem státní správy lesů podle pravidel určených zákonem 289/95 Sb. o lesích, v platném znění. Základní podmínkou je dosažené lesnické vzdělání a odborná praxe. Právnické osoby vykonávají činnost zodpovědnou osobou - držitelem licence.

Základním kvalifikačním předpokladem je dosažené odborné lesnické vzdělání a odborná praxe a bezúhonnost.

Pro udělení licence OLH se odborným lesnickým vzděláním rozumí vysokoškolské vzdělání lesnického směru nebo úplné středoškolské vzdělání lesnického směru a odborná praxe žadatele musí být alespoň tři roky, jde-li o absolventa vysoké školy, a alespoň deset let, jde-li o absolventa střední školy.

Odborná praxe je dokládána čestným prohlášením (profesním životopisem) žadatele. O vydání licence rozhodne orgán státní správy lesů místně příslušné ORP a je platná na celém území státu.

Licence je vydávána na dobu určitou nebo neurčitou.

Licenci je možno v některých závažných případech odebrat.

Rozsah základních povinností a práv odborného hospodáře

Přesné a jednoznačné vymezení povinností nebylo od vzniku zákona přesně definováno.

Lze je odvodit ze znění zákona o lesích a souvisejících vyhlášek. V současnosti je tento nedostatek zdrojem mnohých nejasností, sporů a problémů.

Obecně můžeme konstatovat, že OLH je partnerem vlastníka a spolupracuje s ním za účelem správného hospodaření v lese.

Zákon nestanovuje žádný maximální limit výměry na které může jeden OLH činnost vykonávat.

Povinnosti OLH, které můžeme odvodit ze znění zákona a souvisejících předpisů:

- podle § 37 odst. 1 zákona o lesích zabezpečuje vlastníku odbornou úroveň hospodaření v lese,
- podle § 52 zákona o lesích musí při výkonu činnosti důsledně dbát ochrany lesa a řádného hospodaření v něm,
- podle § 33 odst. 3 zákona o lesích schvaluje vlastníkově těžbu v lesích, ve kterých vlastník hospodář bez schváleného plánu či protokolem převzaté osnovy, a dále poskytuje vyjádření OSSL k těžbě v těchto lesích, má-li těžba překročit průměrně 3m³ na 1 ha za rok,
- upozorňuje vlastníka lesa na takový stav lesa, kdy hrozí nebezpečí porušení základních povinností vyplývajících ze zákona o lesích a touto prevencí přispívá k tomu, aby vlastník lesa neporušil zákon z odborné neznalosti či neznalosti zákona vůbec,
- vyjadřuje se k žádosti o odnětí pozemků určených k plnění funkcí lesa,
- spolupracuje s vlastníkem při zpracování projektu zalesnění na pozemky určené k plnění funkcí lesa,
- vede evidenci o prováděných odborných úkonech a činnostech,
- po dohodě s vlastníkem spolupracuje se zpracovatelem osnov zejména při uplatňování záměru vlastníka a získávání podkladů,
- průběžně sleduje stav lesa, poskytuje vlastníku poradenskou činnost při prevenci v ochraně lesů, upozorňuje jej na škody způsobené zvěří a dalšími škodlivými činiteli a navrhuje k tomu nezbytná opatření, vyznačuje zjištěnou kůrovcovou hmotu k asanaci,
- poskytuje vlastníku poradenskou činnost pro zajišťování činností vyplývajících z osnov, zejména upozorňuje na holiny a plnění jejich zalesňovací povinností v ploše i dřevinné skladbě,

- poskytuje vlastníkovvi poradenskou činnost v oblasti získávání příspěvků státu na hospodaření v lesích a potvrzuje, že výkony na které jsou požadovány státní příspěvky jsou v souladu se zákonem o lesích i LHO a skutečně provedeny, a že splňují podmínky výkonů podle Závazných pravidel o poskytování příspěvků na hospodaření v lesích,
- schvaluje projekt zalesnění nelesních pozemků v dřevinné skladbě i počtech sazenic,
- spolupracuje s vlastníkem při vedení lesní hospodářské evidence
- provádí instruktáž k vyznačení výchovných zásahů v porostech do 40 let věku, vyznačuje těžby mýtní
- informuje OSSL o závažném porušení zákona o lesích vlastníkem nebo třetími osobami,
- informuje OSSL o případech, kdy vlastník lesa přes upozornění neplní v lese zákonem uložené povinnosti, případně nečinností závažně ohrožuje lesy sousedních vlastníků.
- v některých případech organizuje i konkrétní provedení prací a mimo jiné také les hlídá před poškozením jinými subjekty.

Výše uvedené povinnosti jsou základním vodítkem pro vztah hospodáře a vlastníka.

V případě smluvních vztahů může být rozsah povinností širší i užší, vše je definováno smlouvou mezi OLH a vlastníkem. Ve většině případů bývá součástí smlouvy i komplexní zajištění správy lesa včetně organizace prací a prodeje dřeva.

Nesmíme opomenout ani skutečnost, že úkolem hospodáře není být jen partnerem vlastníků. Zvláště v případě pověřených hospodářů je jejich úkolem být i partnerem a prodlouženou rukou státní správy lesů, která ze zákona dohlíží na stav lesů. Hospodář musí dohlížet na dodržování zákona v lesích a musí předcházet jeho porušování. Činí tak hlavně komunikací s vlastníky a poskytováním informací.

Vztah OLH a vlastníka

OLH jako zaměstnanec – osoba s licencií OLH může pracovat pro vlastníka jako zaměstnanec. Vzájemné vztahy jsou řízeny pracovní smlouvou, případně vnitropodnikovými předpisy lesního podniku. Mzdové a provozní náklady OLH hradí zaměstnavatel. Rozsah povinností stanoví zaměstnavatel.

OLH jako smluvní partner – činnost pro vlastníka vykonává na základě smlouvy o výkonu činnosti nebo jiné obchodní smlouvy, kde je přesně stanoven rozsah práv a povinností. Hospodář může být přímo fyzická osoba s licencií (OSVČ) nebo i právnická osoba, která má v předmětu podnikání výkon činnosti OLH a odpovědnou osobu s licencií. Náklady na činnost OLH hradí vlastník lesa.

OLH stanovený orgány státní správy lesů – jedná se o vlastníky lesů do výměry 50 ha. Hospodáře vlastníkům přidělí SSL místně příslušného ORP. Výkon činnosti je řízen orgány státní správy lesů, která hospodáře pověřila výkonem činnosti. Činnosti, které vykonává OLH pro vlastníky nad rámec povinností stanovených orgány SSL, mohou být předmětem další dohody mezi vlastníkem a OLH.

Náklady na činnost OLH

Za činnost OLH pověřeného výkonem státní správou lesů pro vlastníky do 50ti ha, kteří si nezvolili svého OLH, je poskytována náhrada dle vyhlášky. Tato náhrada je vyplácena čtvrtletně za uplynulé čtvrtletí. V roce 2013 je výše náhrady stanovena ve výši 1,20Kč/ha/den. Dny jsou kalendářní za celý rok (365 dnů). Tato sazba, která je stanovena za výkon základních povinností, může být vodítkem i pro vlastníky, kteří se svým OLH uzavírají smlouvu a s přihlédnutím k velikosti spravovaného majetku a rozsahu povinností, sjednávají konkrétní částku za hektar a rok.

Základním prvkem činnosti OLH je spolupráce s vlastníkem lesa.

Vztahy jsou založeny na vzájemné důvěře. Hospodář může významně ovlivnit stav lesa vlastníka, stejně tak výnosy z majetku nebo náklady na provoz. Špatnou činností může způsobit i správní postih nebo uložení pokuty. Proto je důležité včas a přesně stanovit podmínky vzájemné spolupráce, konkrétní odpovědnost a kontrolovat jejich dodržování.

OLH není vůči vlastníkovvi vybaven žádnými pravomocemi a pokud chce účelně ovlivňovat stav jeho lesa, musí na něho působit pouze svou autoritou a odborností. Vybudovat si své postavení znamená působit ve svěřeném regionu dlouhá léta, stýkat se s vlastníky, pomáhat jim i nad rámec svých povinností a dbát na své dobré jméno.

OLH, který se podílí na drancování lesů a okrádání vlastníků, velmi rychle ztratí kredit a autoritu. Potom těžko může někomu radit a pomáhat.

Taktéž je důležité, aby nedocházelo k častému střídání OLH. Aby jeden hospodář působil v jednom místě co nejdéle. Vlastníci, kteří si vybudují se svým hospodářem nějaké vztahy a jsou spokojeni, pak velice těžko nesou tyto změny.

Lesy a církevní restituce

V rámci vydávání lesů církvím v nejbližší době vzniknou v mnoha případech větší a velké lesní majetky. I při správě těchto lesů budou muset sloužit odborní lesní hospodáři. Lze předpokládat, že nejvhodnějším způsobem vztahu mezi vlastníky a hospodáři bude zaměstnanecký poměr. Hospodář bude pravděpodobně vedoucím pracovníkem (lesním správcem) na určitém regionálně definovaném majetku, kde bude nadřízeným několika

výkonných lesníků. Bude řídit strukturu lesní správy, výkon činností a prodej dřeva. Bude zodpovídat za stav lesa i ekonomiku hospodaření. Tento model je známý již z dávné lesnické historie a do dnes je aplikován při správě komunálních a velkých soukromých lesních majetků.

Model, základní hierarchii a strukturu správy si však musí vlastníci stanovit sami s ohledem na velikost majetku, jeho regionální rozložení a cíle hospodaření.

Profesní sdružení OLH

Pro zkvalitnění výkonu činnosti odborných lesních hospodářů ale i pro vytvoření prostoru pro vzájemnou komunikaci a také pro možnost prosazování zájmů odborných hospodářů vznikla v roce 2003 Česká komora odborných lesních hospodářů – www.ckolh.cz .

Toto dobrovolné profesní sdružení s celorepublikovou působností dnes čítá 165 členů, kteří spravují nestátní lesy na výměře více jak 106 000 ha. Členové se přihlásili k morálně etickému kodexu OLH a účastí na odborných akcích a exkurzích zvyšují své odborné znalosti a kvality. Někteří členové jsou i akreditovanými poradci MZe s další rozšířenou formou vzdělávání a zkušenostmi se získáváním evropských dotací.

Většina členů pracuje jako smluvní či pověřený hospodáři na soukromých a obecních majetcích. Pracují jako osoby samostatně výdělečně činné a jsou schopni spolupracovat se všemi vlastníky. Dlouhodobě zajišťují odbornou úroveň hospodaření v lesích, komplexní správu majetku, zajištění provádění prací i obchod s dřevem.

Svémi zkušenostmi a nezávislostí mohou být vhodnými partnery pro hospodaření v lesích vydaných v rámci „církevních restitucí“.

Kontakt:

Ing.Jiří Pohan

Odborný lesní hospodář a předseda ČKOLH

Nový Rychnov 252

j.pohan@post.cz